

Zienswijze op de Nota Bomenkap en Herplantplicht, gemeente Goirle

Hierbij willen wij als stichting Biodiversiteit Goirle-Riel, met inbegrip van onze actieve achterban van natuurvrijwilligers, (het B-Team), een zienswijze indienen op de Nota Bomenkap en Herplantplicht van de gemeente Goirle, die momenteel ter inzage ligt. Wij doen dit vanuit de overtuiging dat bomen van essentieel belang zijn voor de biodiversiteit, een gezond leefklimaat en uiteindelijk ook voor de zuurstof die we inademen. We beseffen ons dat er weliswaar goede redenen kunnen zijn om individuele bomen te kappen, maar dat het behoud en bevorderen van een goed bomenbestand in de gemeente tot de kerntaken van de gemeente behoort.

Allereerst willen wij onze teleurstelling uitspreken dat het College ons niet inhoudelijk betrokken heeft bij de totstandkoming van de ontwerpnota, juist omdat we op basis van ons onderling bestuurlijk overleg de verwachting hadden gekregen hier wel aan te kunnen bijdragen. In ons B-Team hebben we een actieve bomenwerkgroep, waarin veel deskundigheid is op het gebied van bomen en ook ervaring met het aanvragen van kapvergunningen.

Wij hopen dat dit alsnog rechtgezet wordt door de ontwerpnota niet in de huidige vorm vast te stellen, maar alsnog inhoudelijk met ons door te spreken en aan te passen naar aanleiding van onze adviezen en zorgpunten.

Inhoudelijk willen we graag de volgende punten inbrengen:

1. Strijdigheid met Natuurherstelverordening

“In Europese wetgeving (Natuurherstelverordening) ligt vast dat we moeten zorgen voor voldoende bomen binnen de bebouwde kom. In deze tijd van klimaatverandering kiezen wij toch bewust voor een soepeler beleid, waarbij inwoners meer ruimte krijgen om zelf te beslissen over het kappen van bomen in hun tuin.”

Wij constateren dat de gemeente bekend is met artikel 8 van de Natuurherstelverordening (NHV), maar er toch bewust voor kiest dat de Nota hiermee in strijd is. In artikel 8 wordt gesteld dat de totale oppervlakte aan stedelijke groene ruimte en boomkroonbedekking niet afneemt ten opzichte van 2024, en vanaf 2031 er een aantoonbare toename van de boomkroonbedekking is. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het in kaart brengen en beschermen van het groen binnen de bebouwde kom.

De Nota maakt een groot deel van de bomen in de gemeente onbeschermd tegen kap en maakt het hierdoor ook onmogelijk om herplant op te leggen. Om met een dergelijke vrijstelling alsnog aan de NHV te kunnen voldoen zou pro-actief aanplant- en

stimuleringsbeleid nodig zijn. In de nota staat dat er nog een programma over bomen moet worden opgesteld, waarin zal worden uitgewerkt hoe het bomenbestand in de gemeente wordt versterkt. Echter, zo lang deze beleidsnota nog niet is vastgesteld, heeft het College veel te weinig controle op het behalen van de doelstellingen van de NHV. In dit kader verwijzen we ook naar de adviezen van de Rekenkamer Midden-Brabant, die herhaaldelijk kritiek heeft geuit op de gemeente Goirle dat beleid onvoldoende concreet geformuleerd is om heldere doelen te kunnen nastreven.

Daarbij is het van belang dat de gemeente nog geen goede nulmeting heeft om het bomenbestand in het *hele* stedelijk gebied (dus niet alleen de groene kaart) vast te stellen, terwijl dit essentieel is om de effecten van het nieuwe kapbeleid te kunnen bijhouden. De volgorde moet daarom zijn: eerst het bomenprogramma vaststellen en een goede nulmeting uitvoeren, daarna pas de nota bomenkap.

In het licht van deze wettelijke verplichting is het naïef om alle vertrouwen te hebben dat bewoners en bedrijven het belang van een groene woon- en werkomgeving onderkennen en daardoor zuinig op bomen zullen zijn. Met name voor projectontwikkelaars zal de financiële prikkel om woningen te kunnen bouwen groter zijn dan de wens om bomen in te passen in ruimtelijke plannen. Er zijn talloze grotere en kleinere bouwplannen op te noemen waarin dit wordt bewezen.

Ook in de gemeente Arnhem heeft men in 2014 het kapbeleid op vergelijkbare wijze versoepeld. Dit leidde tot een toename van kap van particuliere bomen.

We onderkennen dat het huidige kapbeleid voor verbetering vatbaar is, omdat het voor particulieren erg duur is om een kapvergunning aan te vragen, terwijl de kapvergunning in particuliere tuinen vrijwel altijd wordt verleend. Er zijn echter andere mogelijkheden om hieraan tegemoet te komen. Ons voorstel zou zijn om kleine tuinen (bv. 100 m²) vrij te stellen. Eventueel kunnen naar gelang de grootte van tuinen verdere categorieën kunnen worden gemaakt. Ook zou men bij andere gemeenten kunnen navragen hoe boombescherming en lastenverlichting samen kunnen gaan. Lastenverlichting voor inwoners en vergunningverleners zou overigens ook mogelijk zijn door bijvoorbeeld de bouw van dakkapellen vrij te stellen; de redentatie van het College volgend zouden we ook daarbij meer vertrouwen moeten hebben in de zorgvuldigheid van de inwoners.

2. Groene kaart

Op de Groene Kaart wordt onderscheid gemaakt tussen monumentale bomen en waardevolle bomen. Wij stellen voor om dit onderscheid niet te maken en al deze bomen de status van “monumentale boom” te geven:

Ten eerste omdat de landelijke monumentale bomenlijst, in tegenstelling tot bv. (gebouwde) rijksmonumenten geen juridische status heeft. Het is ‘slechts’ een lijst die door de landelijke Bomenstichting als waardevol is aangemerkt.

Ten tweede omdat uiteraard alle bomen waardevol zijn. De term 'waardevol' op de Groene Kaart gebruiken zou impliceren dat de bomen buiten de Groene Kaart niet waardevol zijn.

Wij betreuren het dat er erg weinig particuliere bomen op de lijst van waardevolle bomen staan. Al in 2013-2014 hebben we hier de gemeente op gewezen. Toen is de lijst naar aanleiding van onze zienswijze niet aangepast omdat bewoners dan niet meer zouden kunnen reageren op een aangepaste bomenlijst. Wij vrezen dat de geschiedenis zich nu herhaalt. Enkele bomen die bijvoorbeeld ontbreken (niet uitputtend) zijn:

- de twee paardenkastanjes bij Tilburgseweg 104 (aangeplant ter gelegenheid van het huwelijk van de zoon van voormalig gemeentesecretaris Smits);
- de bomen in de tuin van voormalig dokterswoning Kerkstraat 10;
- de linde op het voormalig HaveP-terrein, tegenwoordig Wachtelberg;
- enkele zeldzame fruitbomen op het erf van Dorpsstraat 61;
- het oude eikenbosje op de hoek Besterdstraat-Zandschelstraat;
- de eikenbomen op het terrein van Adapa (voorheen TSO) en de aangrenzende woning Nieuwkerksedijk 2a
- de linde naast het gemeentehuis, aangeplant bij de kroning van prinses Beatrix.

Dit zijn maar enkele voorbeelden. Zoals gezegd is in Goirle veel kennis op het gebied van bomen en de verhalen ("Goolse Geheimen") achter deze bomen.

Er ontbreekt een laag "ecologie en klimaat" op de kaart met waardevolle bomen. Denk bijvoorbeeld aan waardevolle nestbomen, vliegrouetes voor vleermuizen, roestbomen etc. Bij klimaatbomen valt te denken aan bomen op hitte-eilanden zoals op het bedrijventerrein Tijvoort. Ook adviseren we om individuele bomen in de groenstructuren afzonderlijk te benoemen, omdat de beoordeling van een individuele boom anders kan zijn dan van een boomstructuur.

In de nota is onduidelijkheid of het leeftijdscriterium van 60 jaar een dwingend criterium voor status als waardevolle boom. De tabel lijkt hier niet in overeenstemming met de tekst en het groene tekstvak.

Leeftijd zou geen dwingend criterium moeten zijn, omdat ook jongere bomen een belangrijke waarde kunnen vertegenwoordigen, denk bijvoorbeeld aan herdenkingsbomen, nestbomen etc.

In de nota wordt ten onrechte gesteld dat bomen die alleen vanuit achtertuinen te zien zijn geen beeldbepalende waarde hebben. Bomen spelen een belangrijke rol hebben bij ons geestelijk welbevinden en een groot deel van onze vrije tijd brengen we juist door in onze achtertuin. Is dit niet een reden om juist bomen die vanuit achtertuinen te zien zijn zwaarder te beschermen?

3. Beoordelingskader

De groene kaart impliceert al dat de bomen een bovengemiddelde waarde hebben. Het is vreemd dat bij de belangenafweging opnieuw wordt beoordeeld of deze bomen een bijzondere waarde hebben. In een “nee, tenzij”-beoordelingskader volstaat het dan ook om te beoordelen of er voldoende groot maatschappelijk belang is en er geen alternatieven zijn.

We maken ons specifiek zorgen over de interpretatie van het woordje ‘en’ in de zin: *In beginsel weigeren we een omgevingsvergunning voor het kappen van bomen die op de Groene kaart staan en die een van de in paragraaf 4.2 genoemde waarden vertegenwoordigen.*

Bij onderzoek naar alternatieven is van belang dat er bewijslast is dat er aantoonbaar is gekeken naar alternatieven. We stellen voor om hierbij te verwijzen naar het instrument ‘boom-effectanalyse’ (BEA). De mogelijkheden voor het behoud van bomen moeten niet worden onderzocht door een boomkundige maar door degene die een integrale afweging maakt (stedenbouwkundige, landschapsarchitect). Een boomkundige levert daarbij uiteraard belangrijke input.

In de nota wordt voorgesteld dat soms een boom behouden kan worden door regulier onderhoud uit te voeren. Dit is ons inziens een onzinnige passage.

Wij vrezen dat de belangen die genoemd worden als zwaarwegend maatschappelijk belang ruim geformuleerd zijn ten nadele van het behoud van bomen. We vragen ons onder meer af wat wordt bedoeld met de ‘gestelde verstedelijkingsopgave’?

4. Herplantplicht

Herplant is een belangrijk instrument om te kunnen waarborgen dat er op termijn een gezond bomenbestand blijft in de gemeente. De compensatietabel is daarvoor een goede richtlijn. We vrezen echter dat bij commerciële belangen van “rode” ontwikkelingen een 1 op 1 herplant niet toereikend is om de initiatiefnemer te stimuleren om oude bomen te behouden. Een herplantplicht van een oude monumentale eik naar een jong boompje is een heel magere compensatie.

De nota stelt dat boomkroonvolume bij grote projecten *kan* meewegen. Dit is onduidelijk en vrijblijvend. Ons voorstel is om dit te verplichten voor alle monumentale c.q. waardevolle bomen, en bij alle situaties waar het gaat om bouwprojecten en andere commerciële ontwikkelingen.

In het verlengde daarvan dient financiële compensatie veel sterker te worden gedefinieerd. Voorkom dat het een afkoopregeling wordt. Graag boomtaxatie verplicht stellen bij bedrijven en projectontwikkelaars.

Het is goed dat bomen zoveel mogelijk herplant worden in de buurt van de kap. Graag definiëren wat “in de buurt” betekent.

We kunnen ons voorstellen dat er goede redenen kunnen zijn om te willen afwijken van de herplantplicht: bijvoorbeeld een te grote boom in te kleine tuin; concurrentie; ecologische redenen. We stellen voor om hiervoor voorwaarden te formuleren.

Het is onduidelijk of er een herplantplicht bij noodkap kan worden opgelegd. Ons advies is om achteraf een vergunning te laten aanvragen waardoor herplant kan worden afgedwongen.

In de huidige situatie lijkt het nog wel te lonen dat een boom illegaal gekapt wordt. Vergelijk het met het achteraf een kaartje kunnen kopen in de trein: als je meestal niet gepakt wordt ben je uiteindelijk goedkoper uit. We stellen voor om een passage op te nemen dat de gemeente een boete kan opleggen bij illegale kap.

5. Evaluatie en monitoring

Zoals al eerder genoemd is monitoring van het bomenbestand in het gehele stedelijk gebied nodig om te weten of we voldoen aan artikel 8 van de NHV. Het is daarom onvoldoende om alleen de omgevingsvergunningen te registreren. De ontwikkeling van het bomenbestand buiten de Groene Kaart wordt zo een blinde vlek. We stellen voor om eens met andere gemeenten van gedachten te wisselen over monitoring.

Tenslotte is een goede evaluatie een belangrijke maar vaak ondergewaardeerde stap in de gemeentelijke beleidscyclus. In de eerder genoemde gemeente Arnhem is in 2019 op basis van evaluatie gekozen voor aanscherping van het versoepelde kapbeleid. In hoofdstuk 6 stelt het College echter dat “evaluatie is niet bedoeld om een heel andere koers in te slaan”. Dit is ronduit stuitend. Als uit een evaluatie blijkt dat de beleid leidt tot ongewenste kaalkap en/of strijdig blijkt met wettelijke vereisten, dan is het essentieel dat het College een andere koers moet inslaan.

Tenslotte schrikken we van de toon van de overgangsregeling en hardheidsclausule. Alles wordt zo geschreven dat het voor de aanvrager het meest gunstig is. De gemeente is er juist voor het algemeen belang!

Ook bij de hardheidsclausule is alles in het voordeel van de aanvrager. Feitelijk stelt het College in deze passage dat het beleid niet werkt: het beleid heeft uit zichzelf al veel afwegingsvrijheid waardoor de clausule niet nodig zou moeten zijn. We stellen voor om uitzonderlijke gevallen altijd via Collegebesluit laten besluiten.